

Михайло ОРЛИК
ORCID: 0000-0003-3394-1731

ДАВНЬОГРЕЦЬКІ МОНЕТИ НА ПОСЕЛЕННЯХ ВЕРХНЬОГО ПОТИССЯ

ANCIENT GREEK COINS AT THE SETTLEMENTS OF THE UPPER POTISYA

Дослідження античних монетних знахідок на поселеннях варварського населення є важливим елементом дослідження стародавніх суспільств. Через нумізматичні джерела ми, як дослідники, можемо формувати свої припущення про місце грошей у житті людини, добробут місцевого населення, торгівельні зв'язки, військові трофеї та ін. Це припущення у поєднанні із встановленим археологічним контекстом та супутніми знахідками як його складової частини дозволяють нам формувати цілісну картину про побут людей давнини. Дана проблема останнім часом набуває особливої популярності, про що свідчать публікації таких вчених як: Г. Казакевича, Є. Кольнікової, В. Котигорошко, В. Орлика, В. Піворовича, І. Прохненка та ін.

Так зокрема, важливе місце серед нумізматичних знахідок посідають скарби та місця концентрації монетних знахідок. В районі Верхнього Потисся особливе місце посідають городища в районі гір Галіш і Ловачка такі пам'ятки представлені кельтськими імітаціями античних монет (Казакевич, 2022:12) та Малокопанським городищем разом із археологічними комплексами Челениці I і Челениці II, де поруч із дакійськими та кельтськими імітаціями можна зустріти монети Іллірії, зокрема з Аполонія та Дирахію (Кольнікова, Котигорошко 2011: 51–52), як зазначав дослідних монети були виявлені поруч із сакральним центром, що на його думку могло свідчити, що монети були використанні підчас якогось культового обряду. Що все ж не виключає того, що ці монети до моменту тезаврації могли виконувати функцію платіжного засобу, щонайменше через те, що були виготовлені з високоякісного срібла, на противагу тому, що використовували дакійські племена у процесі карбування власних монетних імітацій.

На території Верхнього Постисся, як на території сусіднього покуття та Буковини, досить поширеними є знахідки ранніх імітацій Македонських тетрархам Філіпа II зокрема, типу Хушь–Воврієшть та ін.(Орлик, 2023) і більш пізніх її імітацій цієї ж монети типу Медіешул Ауріт. Так зокрема, наразі відомо як про скарб у Виноградівському районі, що налічував тисячі монет, так і про місця концентрації монет такого типу в районі Малокопанського городища (Орлик, 2022).

Такий масив знахідок, а особливо, варварські імітації античних монет, на нашу думку, свідчить про те, що місцеве населення цілком розуміло значення вартості монети. Це було не лише у прямій матеріальній формі співвідношення

її вартості до дорогоцінного металу з якого вона була виготовлена, а й з абстрактним розумінням грошей, де номінал завжди перевищує реальну вартість срібла чи золота в монеті.

Наявність ще суто античних монет в свою чергу, попри їхню нечисельність в регіоні в порівнянні із монетними імітаціями, опосередковано може свідчити про бодай непрямі торгівельні зв'язки з грецькими державами, зокрема із Іллірією.

Джерела та література

1. Казакевич, . (2023). Кельтське поселення Галіш-Ловачка на Закарпатті: переосмислення контексту. City: History, Culture, Society, (14), 8–18. <https://doi.org/10.15407/mics2022.02.008>
2. Кольникова, Е., Котигорошко, В. (2011). Новые данные о монетной коллекции Малокопаньского комплекса. Carpatica — Карпатика. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2007. Вип.36. С.49–67.
3. Орлик, М., (2022). Скарб кельтських монет з колишнього Виноградівського району Закарпатської області. Український нумізматичний щорічник, (6), 109-123. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2022-6-109-123>
4. Myzgin, K. (2017). Roman Republican Coins and Their Imitations from the Territory of Ukraine and Belarus. Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego. с.290.
5. Орлик, М., Прохненко, І (2023b). Імітації римських денаріїв Роска Фабата з Малої Копані та її околиць. Український нумізматичний щорічник, (7), 40–53. <https://doi.org/10.31470/2616-6275-2023-7-40-53>.
6. Орлик, В. (2023). Античні та середньовічні монети з Покуття. Помежів'я історії. Націотворчі, культурні та туристичні виміри минулого і сьогодення України: Колективна монографія. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, С. 148–163.